

Nieuwsbrief IVN Roosendaal

december 2015

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid afd. Roosendaal.

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Wij zijn ervan overtuigd dat we door mensen zelf in aanraking te brengen met de natuur, zij zich pas écht bewust worden van de waarde ervan. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven.

Rozenven

Van het bestuur

Samen op weg naar een nieuwe organisatie.

K I N V N N V 2016 & up

Beste IVN leden!

Even update van de laatste ontwikkelingen!

Uit binnengekomen reacties op de eerste Contourennota bleek dat er landelijk nog onvoldoende draagvlak is voor een fusie. Er is meer tijd en ruimte nodig! Dat betekent dat beide organisaties voor alsnog volledig zelfstandig blijven bestaan. Als tussenstap wordt gedacht aan een koepelorganisatie, waarbij ook andere natuurorganisaties zich kunnen aansluiten.

Een nieuwe natuurorganisatie blijft het streven, verdere samenwerking o.a. op afdelingsniveau tussen IVN en KNNV zal actief worden ondersteund. Zodra verdere ontwikkelingen leiden tot een nieuwe Contourennota, zal die aan de afdelingen worden aangeboden!

Wordt vervolgd!!!!

Piet Theulings, voorzitter/penningmeester.

IVN Algemene Ledenvergadering

Maandag 22 februari 2016 om 19.30u vindt de Algemene Ledenvergadering plaats in het MEC-lokaal. Wilt u dit alvast noteren in uw agenda?

Colofon			
Bestuur			bestuur@ivnroosendaal.nl
Bestuursleden			
Naam	functie		e-mail
Piet Theulings	voorzitter/penningmeester a.i.		bestuur@ivnroosendaal.nl
Gerrie van Osch	secretaris		
Hans van Nassau	lid		
Jac Heijmans	lid		
Coby Vromans	lid		
Redactie Nieuwsbrief	Coby en Johan Vromans Hans van Nassau		redactie@ivn.roosendaal.nl

Website: www.ivn.nl/roosendaal

Website jeugdnatuurgroep: <https://www.facebook.com/jeugdnatuurgroepivnroosendaal>

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
<i>Van het bestuur</i>	<i>1</i>
<i>Colofon</i>	<i>2</i>
<i>Cursus plantenworkshop</i>	<i>2</i>
<i>Activiteitenoverzicht 1^e helft 2016</i>	<i>2-3</i>
<i>Planning jeugdnatuurgroep 2015 – 2016 onder voorbehoud</i>	<i>4-5</i>
<i>Op bezoek bij.....</i>	<i>5-6</i>
<i>Memorie van een IVN-natuurgids</i>	<i>6-7</i>
<i>Wilde planten en de woonomgeving</i>	<i>7-8-9</i>
<i>Jac P. Thijssen</i>	<i>9-10</i>
<i>Terugblikken</i>	<i>10-14</i>
<i>Werkgroepen, Contactpersonen en Contact- en lidmaatschapsinformatie</i>	<i>14</i>

Plantenworkshop

Wegwijs in de wilde plantenwereld

Voorjaar 2016, noteer de data vast in uw agenda: 11, 18, 25 mei en 1 juni 2016

Programma

- Groei
- Grassen en boterbloemen
- Eetbare en geneeskrachtige planten
- Vegetaties
- Kruisbloemen en lipbloemen
- Ontwikkeling en fotosynthese
- Vlinderbloemen en rozenfamilie
- Stadsplanten
- Bloei voortplanting en verspreiding
- Composieten

Activiteitenoverzicht IVN en KNNV Roosendaal 1^e helft 2016

- Alle wandelingen starten vanaf het parkeerterrein bij de Lodge
- Alle fietstochten starten bij het MEC

In het kader van een verdere samenwerking tussen IVN Roosendaal en KNNV zijn wandelingen, excursies en themabijeenkomsten gezamenlijk gepland en deze worden daarom in het overzicht opgenomen. Daarnaast organiseert de KNNV om de week op dinsdagavond de zogenaamde snuffelavond. Hier besteden de verschillende werkgroepen aandacht aan wat er op dat moment voor vragen liggen. IVN-leden zijn hierbij van harte welkom en kunnen hier met hun vragen terecht. Tenslotte zijn hier de experts aanwezig om uw vragen te beantwoorden. En het gezegde luidt toch immers: er zijn geen domme vragen, alleen domme antwoorden. Dus schroom niet en ga eens zo'n avond bezoeken.

Datum	Start	Wergroep	Bestemming /locatie	Onderwerp	Contactpersoon
10-1-2016		MEC, IVN en KNNV	Nieuwjaarswandeling		
12-1-2016			MEC	instuifavond	
16-01-2016	14.00-16.00	Jeugdnatuurgroep IVN	MEC	Vogels in de winter helpen	Corrie Vroegrijk
19-1-2016		Diverse groepen	MEC	snuffelavond	
24-1-2016	09.00	Fotowerkgroep KNNV	Visdonk-Rozenven	foto wandeling	
26-1-2016		vogelwerkgroep	MEC en Visdonk	vogelatlas	Kees Baselier
26-1-2016	13.00	Seniorenactiviteit IVN	Visdonk en Rozenven	wandeling	Hans van Nassau en Jac Heijmans
7-2-2016	09.00	IVN/KNNV	Chaamse bossen	winterwandeling	Ad Hellemons
9-2-2016		Diverse groepen	MEC	snuffelavond	
20-2-2016	14.00-16.00	Jeugdnatuurgroep IVN	MEC en Visdonk	dierensporen	Corrie Vroegrijk
21-2-2016	09.00	IVN/KNNV	Markiezaatgebied	wandeling	Marike de Haan
23-02-2016		Plantenwerkgroep	MEC	knoppen	Wim en Petra
23-2-2016	13.00	Seniorenactiviteit IVN	Welberg	Wandeling (6 km) rondom Welberg	Hans van Nassau en Jac Heijmans
1-3-2016		Diverse groepen	MEC	snuffelavond	
6-3-2016	09.00	IVN/KNNV	Bospolder Ekeren (B) (denk aan paspoort)	wandeling	Ver Vandenbulcke
8-3-2016		Diverse groepen	MEC	Ecologische Verbindingzones	Jos
15-3-2016		Diverse groepen	MEC	snuffelavond	
19-3-2016	namiddag	Jeugdnatuurgroep IVN		sterrenwacht	Corrie Vroegrijk
20-3-2016	09.00	IVN/KNNV	Pannenhoeft	wandeling	Johan Vermunt
22-3-2016		IVN	MEC	Zoetwatervissen door Marco Beers van Brabantse Delta	Hans van Nassau en Jac Heijmans
29-3-2016		Diverse groepen	MEC	snuffelavond	
29-3-2016	13.00	Seniorenactiviteit IVN	Rondje Roosendaal	Fietstocht (nieuwe route 35 km)	Hans van Nassau en Jac Heijmans
3-4-2016	08.30	IVN/KNNV	Rucphense bossen	wandeling	Kees Konings
5-4-2016		IVN	MEC	Groenvoorziening Roosendaal door Lizette Koekoek	Hans van Nassau en Jac Heijmans
16-4-2016 14.00 -16.00 uur		Jeugdnatuurgroep IVN	MEC	GPS-route	Corrie Vroegrijk
17-4-2016	08.30	IVN/KNNV	Wouwse Plantage	wandeling	Adrie Goorden
24-4-2016	08.30	KNNV	Vlaamse Ardennendag Ronse		
26-4-2016	13.00	Seniorenactiviteit IVN	Pannenhuiske	Fietstocht	Hans van Nassau en Jac Heijmans
1-5-2016	08.30	IVN/KNNV	Zeven heuvelen Huijbergen	(Doorstap)wandeling	Marike de Haan
14-5-2016	14.00 – 16.00 uur	Jeugdnatuurgroep IVN	Parkeerterrein friettent kinderboerderij Minnebeek	vlinderexcursie	Corrie Vroegrijk
31-5-2016	13.00	Seniorenactiviteit IVN	Molenbeek	Fietstocht (30 km)	Hans van Nassau en Jac Heijmans
18-6-2016 14.00 – 16.00 uur		Jeugdnatuurgroep IVN	MEC	Spelletjesmiddag	Corrie Vroegrijk
28-6-2016	11.00	Seniorenactiviteit IVN	De Vroente in Kalmthout	Fietstocht (dagtocht vertrek om 11.00 uur)	Hans van Nassau en Jac Heijmans

Planning jeugdnatuurgroep 2015 – 2016 onder voorbehoud.

12 december 2015

Natuurmuseum Brabant namiddag

Dit hebben we nog niet eerder gedaan, met de trein op excursie! In dit prachtig museum verveel je je geen minuut. Er is zoveel te zien, te veel om op te noemen. Dit mag je niet missen!

16 januari 2016

Vogels in de winter 14.00 u. – 16.00 u.

We gaan de vogels die het in de winter soms erg moeilijk hebben verrassen. Komen jullie ook pindakaaspotjes vullen en de pindakaas-pothouders versieren? Deze activiteit is een echte aanrader!

20 februari 2016

Diersporen 14.00 u. – 16.00 u.

Op deze middag gaan jullie een heleboel te weten komen over diersporen. Ook gaan we echt speuren naar sporen. Kom jij ook?

19 maart 2016

Sterrenwacht namiddag

Kom naar deze nog nooit eerder georganiseerde excursie van de jeugdnatuurgroep. Wat we precies gaan doen is nog een verrassing, maar dat het zeer interessant en leerzaam wordt, beloven we.

16 april 2016

GPS-route 14.00 u. – 16.00 u.

Ook altijd al graag een schat willen vinden? Doe dan mee met onze GPS route en kijk waar deze je naar toe voert. Spannend hè!

14 mei 2016

Vlinderexcursie 14.00 u. – 16.00 u.

Dit is bij uitstek een periode om vlinders te spotten. We duimen voor zonnig weer. Mocht dit niet het geval zijn dan zorgen we voor een leuk alternatief. We rekenen op je.

18 juni 2016

Spelletjesdag 14.00 u. – 16.00 u.

We sluiten dit seizoen af met allerlei soorten spelletjes. We gaan er vanuit dat dit buiten gaat gebeuren, maar mocht het weer niet meewerken dan hebben we binnen ook een heel leuk spelprogramma voor je in petto. Bovendien is er een extra verrassing omdat het de laatste keer van dit schooljaar is.

Op bezoek bijonze ereleden

Bezoek aan Kees van Oers

Het eerste bezoek was bij Kees van Oers momenteel wonend in de Brink. Kees heeft bij het jubileum enkele jaren geleden al een zilveren IVN-speld gekregen, maar is nu tot erelid benoemd van IVN afdeling Roosendaal. Een titel die hij overigens ook al bij de KNNV heeft gekregen. Kees is vanaf 13 juli 1982 lid van het IVN en heeft zich hier verdienstelijk gemaakt als gids, als oprichter van de natuurwerkgroep (Rozenven) en is vooral een voorbeeld voor natuurliefhebbers. Zijn grootste verdiensten liggen echter op het terrein van veldbiologie (voor KNNV). Kees heeft in samenwerking met en

voor Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer verschillende gebieden uitvoerig geïnventariseerd op het gebied van plantengroei. Tijdens ons bezoek heeft hij ons tientallen inventarisatierapporten laten zien van gebieden als de Panhoef en vooral de Dintelse Gorzen. In het laatste gebied werden aanvankelijk 180 verschillende soorten gedetermineerd, wat uitgroeide tot zo'n 360 soorten. Zijn planten kennis is enorm. Een terechte titel als erelid.

Bezoek aan Frans Hielkema (lid sinds 1 januari 1984)

Ondanks dat zijn lichamelijke conditie te wensen overlaat, werden Piet en ik heel hartelijk ontvangen op zijn hooggelegen appartement in De Wildenborch (vanaf de 10^e etage een geweldig uitzicht in westelijke richting).

Frans vond het een hele eer dat hij benoemd was tot erelid en verhaalde in geuren en kleuren hoe het ooit zo gekomen was: door de dokter naar buiten gestuurd toen hij er doorheen zat. Op die manier kwam hij terecht bij de beheersgroep waarin hij lange jaren heeft meegewerkt, zowel bij het Rozenven als in het Everland.

Bezoek aan Martien de Rooy

Het laatste bezoek was aan Martien de Rooy. Al vanaf 1 januari 1982 is Martien lid van IVN Roosendaal. Hij hoort tot de eerste lichte natuurgidsen. Nadat hij was geslaagd ging hij bij de jeugdnatuurgroep aan de

slag. Hij denkt daar met veel plezier aan terug. De kinderen vonden de buitenactiviteiten leuk, vooral als ze met de fiets naar het bos konden. In de winter werden dia's vertoond van b.v. planten.

Als natuurgids begeleidde hij wandelingen op b.v. landgoed Wouwse Plantage, Rozenven en op de Buisse Hei. Hij vond het ook leuk als gids op te treden als er wandelingen werden aangevraagd. Martien is in veel onderwerpen van de natuur geïnteresseerd en vindt het leuk de opgedane kennis over te dragen aan anderen. Tijdens ons bezoek liet hij ons een prachtige verzameling van edelstenen en mineralen zien. Ook de verzameling zand (in 500 potjes) uit alle delen van de

wereld hebben we bekeken.

Martien was blij verrast dat hij tot erelid van IVN Roosendaal is benoemd. Hij denkt met plezier en dankbaarheid terug aan de tijd dat hij werkzaamheden voor IVN Roosendaal kon doen. Hij heeft vele verhalen over de natuur opgeschreven, die hij op een later tijdstip nog eens graag wil vertellen. Van Martien zullen we dus zeker nog horen.

Memorie van een IVN-natuurgids

Zomaar een dag in de nazomer

Deze zondagochtend zag er prachtig uit. De zomer immers liep naar het einde toe, maar liet een goede indruk na. Het was frisjes deze morgen, doch de zon zou vandaag nog goed zijn best doen, wat wil je anders in oktober.

Ik ging deze morgen eens een kijkje nemen in de bossen nabij restaurant 'De Nieuwe Kloof'. Ik was vooral benieuwd naar de paddenstoelen die er nu al wel zouden staan. En ook of de kranssalomonszegel en het steenbreekvarentje nog aanwezig waren. Ik parkeerde de auto voor het groene hek van het restaurant en ging eerst naar het lariksenbos. Daar wachtte mij een verrassing, want er stonden al vele soorten paddenstoelen met hun kopjes boven de naaldhumus te pronken. En één hiervan was de gele ringboleet, die gedeeltelijk beschenen werd door de zon en er prachtig op zijn 's-zondags uit zag!

gewone krulzoom

Mijn eenvoudig foto toestelletje zou er deze ochtend overuren maken. Ik liep zomaar verder het lariksenbos in en zag o.a. ook de gewone krulzoom en de zwartgroene melkzwam tussen de humus staan. Het bleke zonnetje gaf er een mooi effect aan. Verder zag ik verschillende rode, vrij grote paddenstoelen, die ik hier in mijn gedachten meer gezien had. Ik kon zo gauw niet op hun naam komen, maar hij had plaatjes. De echte verrassing kwam past, toen ik verder op een echte cantharel stootte. Weliswaar had ik hem jaren geleden hier ook gezien. Kennelijk was dit de juiste plek voor hem.

Ik liep verder en de serene stilte werd verbroken, door een hoge kinderstem, het kind was waarschijnlijk met pappa en mamma in het bos om zich te verwonderen over dit mooie stukje natuur. Het viel deze morgen op, dat er vele horizontale spinnenwebben zich aftekenden tussen het gras. De vochtige ochtend liet hier zijn sporen na en gaf iets onwerkelijks aan in de begroeiing. Ook de zon hielp een beetje mee en gaf met haar stralen een sprookjesachtig aanzicht.

kruipspoor hagedis

Ik liep via de Borgvlietse stuifduinen over het zand en zag een wel 20 m. lang kruipspoor van een hagedis. De afdrukken waren duidelijk zichtbaar, zijn slingerende staart en zelfs zijn kleine poot afdrukken waren hier en daar goed te zien. Ik liep er langs en zag tot mijn verbazing dat het pad gekruist werd door een zo'n zelfde spoor. Mogelijk was het van dezelfde hagedis, die op de terugweg was.

Ik liep verder en ging bij het einde op een daar aanwezige oude bank zitten uitblazen. Ik kreeg gezelschap van een mevrouw die vroeg of ze naast mij mocht zitten. Beste lezers, ik hoor jullie al denken maar er was niks mis mee. Het was gewoon heel correct bedoeld. We praatten wat over moeder natuur en ik ging hierna richting Broederpad.

Er was mij onderweg een man op een step met aangespannen honden voorbij gereden. Ik zou hem een eind verder weer terug zien. Dat was kennelijk hun sport. Op de terugweg naar het restaurant, langs het oude onverharde pad zocht ik nog even het steenbreekvarentje op, dat tegen het walletje van een greppel stond. Het stond er nog steeds, maar groeide er nauwelijks iets uit.

Verderop stonden de uitgebloeide stengels van de kranssalomonszegel, ik telde er ruim 30. Het gaf mij een goed gevoel dat ik destijds de gemeente Bergen op Zoom benaderd had om de inrit van het bos te verplaatsen. Deze voornoemde planten komen hier maar weinig voor en hadden zich destijds gevestigd op de indraai van deze inrit. En hun wortelstok werd hier door beschadigd. Nu staan ze daar te pronken tussen de brandnetels, die hen goed beschermen tegen vijand nummer 1, de mens. Nou, zo kan ie wel weer.

Nog even positief zijn bij mijn afsluiting. Men is van plan om volgend jaar 5 eurocent extra te vragen op blikjes frisdrank en flesjes. Dit statiegeld is dan voor die verenigingen die ze uit de bermt en sloot halen (20 voor 1 euro). Diegene die de lege blikjes of flesjes nu al weggooide, heeft dan een goede smoes om er nog meer weg te gooien, ze zijn immers om de 'kas' van de verenigingen te spekken!!!!!!.....

Memorie van een IVN natuurgids
Eirda Nedroog

Wilde planten en de woonomgeving

Braam (*Rubus fruticosus*)

Er zijn minstens vijf redenen waarom ik de braam als een van mijn favoriete planten beschouw. De eerste en belangrijkste is dat ik gek ben op zelfgemaakte bramenjam. Men neemt: alle rijpe, samengestelde vruchten die je maar kunt plukken, je doet daar geleisuiker en citroensap bij en je kookt het geheel een paar minuten en klaar is kees. Het lekkerste is wel als je er eerst de pitjes uit zeeft. Botanisch gezien zijn dat steenvruchtjes met een keihard endocarp om het zaad heen net als bij een perzik.

Een andere reden is dat de drie- tot vijfdelige bladeren met een gezaagde bladrand in de herfst prachtig kunnen verkleuren en soms zelfs de hele winter nog aan de plant blijven hangen. Het blad is in de winter een belangrijke verse voedselbron voor grote grazers die blijkbaar goed om de stekels heen kunnen eten. De takken worden echter ongemoeid gelaten. En dan komen we op een andere unieke rol van de braam in zijn ecosysteem en dat is die van

bosvoorbereider.

Omdat het vee niet door dichte braamstruwelen heen kan, kan in de kern van zo een braambos een loofboom opschieten en als het maar lang genoeg de kans krijgt een heel bos vormen waarbij de bramen de beschermende rand vormen en steeds naar buiten groeien en van binnenuit te veel schaduw krijgen van de loofbomen en daar juist afsterven. Ze denken dat zo veel van onze bossen zijn ontstaan. Niet alleen beschermen bramen met hun stekels het loofhout maar natuurlijk ook alle kleine dieren die zich er kunnen verschuilen en er met een gerust hart nesten bouwen, foerageren en zich verplaatsen.

In de zomer hebben de witte bloemen net als alle andere leden van de rozenfamilie heel veel meeldraden en heel veel stampers en ze worden continu bezocht door insecten die nectar en stuifmeel eten of verzamelen voor hun kroost. Het is onder andere een belangrijke nectarbron voor het groentje, een van onze zeldzamere blauwtjes.

Nu is er iets bijzonders met dat stuifmeel. Normaal gesproken heeft stuifmeel twee functies namelijk het bevruchten van de eikel en daarmee het vormen van de nieuwe kiemplant maar daarnaast ook nog eens het completeren van het reservevoedsel in het zaad. Bij de braam komt het heel vaak voor dat de eikel niet wordt bevrucht maar dat die zelfstandig uitgroeit tot een nieuwe kiemplant, apomixis voor de liefhebbers. Alleen de genen van de moederplant worden doorgegeven aan het nageslacht en je hebt te maken met klonen uit zaad. Dit gebeurt heel vaak en daarom lijken bramen in een bepaald gebied ook zo veel op elkaar. We noemen dit microsoorten en er zijn er in Nederland meer dan 300 verschillende gevonden; vooral in Zuid-Limburg is het er erg rijk. Een bekende microsoort is de koebraam met zijn kleine, aan de onderkant viltige deelblaadjes. Deze plant komt vaak voor in heggen tussen weilanden en dankt daar waarschijnlijk haar naam aan.

Alle bramen zijn halfstruiken, dat wil zeggen dat de stengels slechts gedeeltelijk verhouten en na twee jaar, als ze vrucht gedragen hebben, afsterven. Alleen de basis van de plant verhout en blijft langer in leven.

Naast de zwarte braam (*Rubus fruticosus*) heb je nog meer *Rubus* soorten die braam worden genoemd. De dauwbraam bijvoorbeeld is een echte "macro" soort (*Rubus caesius*) die een normale bevruchting heeft. Deze komt op de arme zandgronden niet zo veel voor maar in de duinen en in het rivierengebied des te meer. De dauwbraam dankt zijn naam aan de doffe berijping van de blauwe verzamelvruchten. Ze smaken wat minder pittig maar vaak ook veel minder zuur dan de zwarte braam. Andere *Rubus* soorten zijn framboos (*Rubus idaeus*) en de hier gekweekte Japanse wijnbes (*Rubus phoenicolasius*).

We hebben al veel rollen van de braam besproken maar een hele belangrijke is toch wel die van waardplant voor een hele schare van insectenlarven die stengel en blad eten. Als je goed kijkt zie je altijd wel beschadigingen, mijnen en aangevreten bladeren. Deze worden veroorzaakt door spanners, uilen, eenstaartjes, bladrollers, glittermotten, kokermotten, mineermotten, vlek-motten, bladwespen, kevers, vliegen, wantsen en mijten.

Je begrijpt dat ondanks de schrammen die de stekels veroorzaken ik iedere braam met interesse bestudeer.

Guus Dekkers, november 2015

Foto's van boven naar beneden:

- *Grootmoeders bramenjam – HIP eten.nl*
- *Schotse Hooglander snoept van braambladeren (foto: Roeland Vermeulen, FREE Nature)*
- *Penseelkever, Kortenhoeff 2015*
- *Groentje, Pinksterkamp 2015*
- *Bramenblad, Klimopberg 2013*

Jac P. Thijsse

Jac. P. Thijsse en natuureducatie

Een volksopvoeder: zo wordt Jac. P. Thijsse (1865-1945) in ons land gezien als het gaat om de natuurhistorische kennis. Niet alleen voor de Nederlandse natuurbescherming was hij van groot belang - ook in natuureducatie speelde hij een grote rol. Als geen ander wist hij de natuur te populariseren: hij kon er met zo veel enthousiasme over schrijven, dat mensen uit alle lagen van de bevolking interesse kregen voor hun eigen omgeving. Thijsse leerde Nederlanders hun natuur en hun landschap te waarderen.

Aan het eind van de 19de eeuw stelde het onderricht in de 'kennis van de natuur' (zoals het vak biologie toen heette) niet zoveel voor. Leerkrachten hadden vaak weinig kennis en ervaring op dit gebied, en waren daardoor meestal ook niet voldoende gemotiveerd. Er was bovendien weinig tijd beschikbaar voor het vak. Het biologieonderwijs dat gegeven werd, richtte zich op de natuur in verre, tropische oorden, niet op de natuur in Nederland. Het ging daarbij hoofdzakelijk om de vorm en bouw van dieren en hun organen. De stof werd behandeld aan de hand van boeken. Kinderen hadden vaak een afkeer van biologielees, omdat ze alles uit een boekje moesten leren en geen planten en dieren buiten in de natuur te zien kregen. Thijsse was groot voorstander van aanschouwelijk onderwijs: kinderen zelf buiten de natuur laten beleven, ontdekken en ervaren. Weg met de lange theorielessen in de klas over biologie! Hij propageerde het naar buiten gaan (ook wel 'natuursport' genoemd) om zelf de natuur te ontdekken. Er werden voor de leerlingen schoolwandelingen georganiseerd om hen kennis te laten maken met de natuur. Met die schoolwandelingen was Thijsse al begonnen toen hij in 1890 als 24-jarige onderwijzer op Texel werd aangesteld. Daar nam hij de jongens aan wie hij les gaf mee op lange tochten. Aanvankelijk maakte Thijsse vooral indruk op zijn leerlingen met het feit dat hij goed kon slootjespringen en niet zozeer met zijn kennis van de omgeving: de jongens namen hem vaak mee op sleeptouw over het eiland in plaats van andersom. Zoals Thijsse het verwoordde: '[...]door die gemeenschappelijke bemoeiingen werden we heel goede vrienden, temeer daar ik onvermoeid in 't lopen was en met een aanloop over bredere slooten kon springen dan de beste van hen.' In 1892 verhuisde Thijsse weer terug naar Amsterdam, omdat zijn zwangere vrouw Helena heimwee had

naar de stad. Daar bleef hij actief in het promoten van schoolwandelingen, zeker toen hij collega-onderwijzer Eli Heimans ontmoette, met wie hij goed bevriend raakte. Lopend door de stad onderwees Thijssse zijn leerlingen in onderwerpen als aardrijkskunde, geschiedenis en uiteraard biologie. Twee keer per week gingen ze een halve dag naar buiten, vaak naar het Vondelpark.

Thijssse's lessen waren ook op een andere manier vernieuwend: hij richtte de aandacht niet op individuele soorten, maar op levensgemeenschappen: dieren en planten die in afhankelijkheid van elkaar in een bepaalde omgeving (een biotoop) leven. Elke gemeenschap heeft in zo'n biotoop - of het nu weide, heide, bos, duin, strand of rivierengebied betreft - zijn eigen specifieke flora en fauna.

Als we nu kijken naar de huidige praktijk van natuureducatie en het biologieonderwijs in Nederland, dan is Thijssse's gedachtegoed daarin grotendeels terug te vinden - en nog altijd actueel!

Hans van Os

Januari 2015

Thijssse Natuurlijk

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat Jac. P. Thijssse werd geboren. De boodschap van deze natuurbeschermer van het eerste uur is nog steeds actueel. Daarom organiseerden de Heimans en Thijssse Stichting, Thijssse's Hof, de KNNV en IVN in 2015 diverse activiteiten. Ter nagedachtenis van Thijssse, maar vooral om zijn gedachtegoed in ere te houden. Ook andere organisatie, zoals Natuurmonumenten, besteden aandacht aan het Jac. P. Thijssse jaar.

Voor meer informatie zie: www.knnv.nl

Hans van Os, kenner van Jac. P Thijssse, schreef op verzoek van de deelnemende organisaties een korte artikelenserie (4) over de betekenis van Thijssse. Deze artikelen zijn vrij van copyright te gebruiken, mits met vermelding van bovenstaande alinea en de naam van de schrijver.

Terugblikken

Roosendaals Treffen

Op 27 september was IVN Roosendaal weer present bij het Roosendaals Treffen. Als thema hadden we dit jaar bomen en regenwormen gekozen.

Bomen

In onze stand in het Emile van Loonpark hadden we voor het thema bomen een bomenspel, een bomen- en wormenspel, een boomschijf met jaarringen en op een 1 meter plank waren takken van 6 bomen te bekijken: beuk, berk, eik, lijsterbes, krentenboompje en de kastanje. Ook konden bezoekers filmpjes bekijken over jaarringen en het vallen van de bladeren

in de herfst of boeken over bomen inzien. Al deze mogelijkheden werden benut.

Regenwormen

We hadden een wormenbak gemaakt, waarin levende wormen lieten zien hoe zij (op korte tijd) gangen maken en bladeren (onder de grond) tot compost maken. Door de verschillende kleuren zand was het gangenstelsel goed te zien. De bezoekers konden ook een filmpje over regenwormen bekijken of boeken over regenwormen inzien. De bak trok veel bekijks en diverse leerkrachten vonden het een leuk idee om ook zelf een wormenbak te maken. We hadden de kinderen graag de (spiksplinternieuwe) speurtocht in het Emile van Loonpark laten doen, maar door

werkzaamheden in het park, was een gedeelte van het park niet toegankelijk voor publiek doordat het afgezet was met hekken. Daardoor konden kinderen niet bij 6 opdrachten komen. Daarom hebben we moeten besluiten de speurtocht geen doorgang te laten vinden. Jammer, maar deze zal op een later tijdstip vast nog eens gebruikt worden.

We kijken terug op een geslaagde deelname aan het Roosendaals Treffen. Over 2 jaar willen we weer mee doen, als we een betere locatie krijgen, zodat het publiek ons beter weet te vinden.

Coby Vromans

Fietstocht en bezoek heemtuin in Rucphen

Dinsdag 28 september stond deze activiteit gepland. Met 12 mensen begonnen we om 13.00 uur aan de fietstocht. Het was zonnig weer en de fietstocht ging voorspoedig. Na ruim een half uur fietsen waren we al in de heemtuin. In ieder jaargetijde is het een feest om hier te komen. Zeker in de herfst is het de moeite waard. We zagen mooie paddenstoelen, waaronder de aardster.

Mans de Jong vertelde ons dat de eikels in zulke grote aantallen vallen op het golfplaten dak, dat het net een mitrailleur vuur lijkt. We dachten dat hij overdreef tot we het zelf hoorden.

Het water, dat op sommige plaatsen zacht sijpelt (de Sijpeltjes), zorgt voor een lekker geluidje. Ook de planten weten het te waarderen, want we zagen de veenbessen prachtig glinsterend tussen het mos staan. De bomen en planten zijn voorzien van naamkaartjes, wat handig is. Nu weet ik b.v. hoe de vuilboom en, kardinaalsmuts eruitziet.

Ook de atalanta en het koolwitje lieten zich graag zien boven overrijpe vruchten. De spinnen waren al bezig om mooie, ingewikkelde webben te maken.

Na de wandeling hebben we in het zonnetje nog wat gedronken en daarna zijn we weer naar huis gefietst. De fietstocht en de wandeling in 'ut klein Paradeske' willen we nog weleens overdoen.

Coby Vromans

Kastelenroute Nispen en Wouw

De fietstocht in het kader van seniorenactiviteiten ging deze keer naar de kastelen van Nispen en Wouw. Met een groep van 16 vertrokken we vanuit het MEC richting Nispen. De weergoden waren ons zeer gunstig gestemd want de zon scheen volop bij een temperatuur van 18 C. Waarschijnlijk een goedmaker van de tocht in april die wegens storm was geannuleerd.

Onlangs is de Dennescheerderdreef verhard als onderdeel van het Zoompad, evenals het verlengde van de Visdonkseweg, dus hebben we die route gekozen.

Aangekomen bij de restanten van het kasteel van Nispen (Moerenland) kregen we uitleg van Jac Heijmans over het ontstaan en de functies van deze boerenhoeve.

Qua omvang is het vrij beperkt. Met een haag worden de funderingen aangeduid, wat neerkomt op één grote vierkante ruimte. De omgeving waarin het kasteel ligt is enkele jaren omgevormd tot een mooi

Het informatiebord met de geschiedenis

natuurgebied met een groot ven in het midden.

Via de Bergsebaan zijn we richting Wouw gefietst. Bij café de Brembos een aangename stop gemaakt voor koffie of een andere versnapering. Jammer dat even later de zon achter de wolken kroop, maar het is de rest van de tocht wel droog gebleven.

Via de Haïnksestraat, Huijbergseweg en Smitendonksestraat richting Wouw gefietst.

Bij het kasteel van Wouw aangekomen gaf Jac Heijmans zijn tweede toelichting over het ontstaan en de functie van dit kasteel. Duidelijk is dat hier sprake was van een defensieve, militaire verdedigingsburcht. Het kasteel heeft 5 torens gekend, één ervan wordt nog met verticale biezen aangegeven. Het kasteel kende een groot aantal

vertrekken die allemaal met hagen zijn aangegeven. Dankzij de enorme inzet van vele vrijwilligers kunnen we nu nog getuige zijn van een stukje geschiedenis van Wouw. Overigens hebbe de vrijwilligers nog een klus om de oude waterput weer in ere te herstellen. Deze is door baldadige jeugd met vuurwerk deels vernield en moet dus weer opgebouwd worden.

Leuk detail was dat we bij vertrek van het kasteel verrast werden door twee overvliegende ooievaars, ook geen dagelijks tafereel.

Al met al een mooie, geslaagde fietstocht.

Hans van Nassau en Jac Heijmans

Ledendag 31 oktober 2015

Zaterdag 31 oktober hebben we weer een ledendag georganiseerd. Het weer was fantastisch maar helaas waren er weinig leden aanwezig. Rond 10.00 uur ontvingen we onze leden met koffie waarna de voorzitter de dag opende en het programma toelichtte. Als eerste punt werden drie leden benoemd tot erelid van IV Roosendaal, te weten Kees van Oers, Martien de Rooij en Frans Hielkema. De heren waren niet aanwezig hetgeen begrijpelijk is gezien hun hoge leeftijd. Zij zullen kort daarop met een bezoekje worden vereerd, waarbij hen een certificaat zal worden overhandigd (zie dit artikel in de Nieuwsbrief).

Daarna nam René Roeken ons in zijn films mee naar de geschiedenis van het Rozenven. We kregen het oude ven te zien en een film over de reconstructie van het ven, welke in 2003 werd begonnen. Gebleken is dat deze enorme klus in praktijk lastiger bleek dan in theorie. Met name het weghalen en opslaan van slib uit het ven werd aanvankelijk onderschat. Met het weghalen van slib kwam ook een deel van de leemlaag mee die uiteraard ervoor zorgt dat het water in het ven blijft staan. Nu dus niet meer. Bovendien wordt het ven gevoed met kwelwater waardoor het nooit droog komt te staan. Een naburige agrariër die werd geïnterviewd gaf sappig commentaar op de gang van zaken. De les die hieruit geleerd moet worden is dat bewoners uit het gebied vooraf betrokken dienen te worden om bepaalde fouten te voorkomen. De film toonde meer 'fouten' aan in het reconstructieproces. De intentie van René destijds was om met de film een leermoment aan de gemeente te geven, maar helaas is hier nooit gebruik van gemaakt.

Na de film stond er een heerlijke lunch voor ons klaar, zodat we weer energie konden opdoen voor het middagprogramma: een wandeling naar en rond het Rozenven. En met het heerlijke najaarsweer was dat bepaald geen straf. Onderweg naar het ven kwamen we dit Mariabeeldje tegen in een holte in een boom.

Bij het ven aangekomen werd nogmaals stil gestaan bij het uiteindelijke doel van de reconstructie. Een groter gebied met overstroming van het ven bij hoog water en een mogelijkheid om bepaalde planten terug te krijgen rondom het ven. Verder waren sloten die uitkwamen in het ven verlegd, waardoor vervuiling van het ven niet meer mogelijk was.

Na afloop van de wandeling hebben we onder het genot van een drankje nog even nagepraat waarna ieder weer huiswaarts ging. Een mooie ledendag werd hiermee afgesloten.

Hans van Nassau

De jeugdnatuurgroep en de natuurwerkdag

Zaterdag 7 november deden we zoals elk jaar weer mee met de natuurwerkdag. Er kwamen 12 kinderen helpen om te voorkomen dat de hei verandert in een bos. De jongelui kregen eerst uitleg van Bernadet. De berken en de naaldboompjes mochten eruit en de vuilboompjes mochten blijven staan. De vuilboom is van groot belang voor de citroenvlinder. Dit is een van de weinige planten in ons land waar zij haar eitjes op afzet. De kleine rupsjes leven van het blad en verpoppen zich aan deze plant. Hierdoor kun je vrijwel het gehele jaar deze vlinders zien.

Na de uitleg werd de jeugd in 3 groepjes verdeeld met elk een begeleider. Daarna ging iedereen fanatiek aan de slag. De boompjes werden er met kluit en al uitgehaald, dat hoort ook zo want anders schieten ze

weer opnieuw uit en kunnen we volgend jaar opnieuw beginnen. Er werden ook nog mooie natuurontdekkingen gedaan; prachtige paddenstoelen kwamen we tegen en er werd door Sofie ook nog een ei gevonden. De tijd vloog, om 11.15 u. was het tijd voor chocolademelk met koek. Dat ging er wel in na het harde werken. Na de pauze gingen de kinderen weer vlug aan de slag om er nog wat boompjes uit te halen, voordat ze door hun ouders opgehaald werden. Wat hebben ze hard gewerkt! Om 12.00 u. ging iedereen met een kaart, een mandarijn en een voldaan gevoel naar huis. We kregen de toezegging dat ze volgend jaar weer zouden helpen, want ze hadden het heel leuk gevonden.

Corry Vroegrijk.

Oproep

Kopij voor de nieuwsbrief digitaal aanleveren via redactie@ivnroosendaal.nl : uiterlijk 2 weken vóór het uitkomen van de Nieuwsbrief (1 maart/1 juni/1 september/1 december)

Wijzigingen van uw email adres s.v.p. tijdig doorgeven zodat u de digitale nieuwsbrief blijft ontvangen.

Werkgroepen en Contactpersonen

Werkgroepen			
Jeugdnatuurgroep	Corry Vroegrijk		corryvroegrijk@kpnmail.nl
Beheerwerkgroep	Piet van Oeffelen		pietvanoeffelen@gmail.com
Cursussen	Carla v.d. Burgt		cursussen@ivnroosendaal.nl
Publieksactiviteiten	Coby Vromans		c.vromans@home.nl
Seniorenactiviteiten	Hans van Nassau Jac Heijmans		van.nassau@home.nl jacineke@home.nl
Thema-avonden	Jac Heijmans Hans van Nassau		jacineke@home.nl van.nassau@home.nl
Wandelingen	vacant		activiteiten@ivnroosendaal.nl
Website	Ad Hellemons		ad.hellemons@gmail.com
Public relations	Resie Beulen		pr@ivnroosendaal.nl
Contactpersonen			
Gierzwaluwen en echte zwaluwen	Marjos Mourmans		marjosmourmans@planet.nl
Groenwinkel	Annemarie Willems		anwilmu@ziggo.nl
Vogels	Cees van Overveld		fotooverveld@kpnplanet.nl

Overige informatie

Adres IVN:

MEC T-Huis Visdonk, Dennenscheerdersdreef 11, 4707 PK Roosendaal, telefoon 0165-561632

Lidmaatschap:

Lidmaatschap € 22,= per jaar. Donateurs en huisgenoot leden € 10,00.

Contributie te betalen vóór 1 maart van het lopende jaar. Opzegging lidmaatschap voor 1 november van het lopende jaar.

Rabobank rek.nr. NL32RABO0174340974

Het bestuur wenst u hele fijne feestdagen en een gezond en gelukkig 2016